

**ŽELIMO
VAM
BLAJŽENE
VŮZEMSKÉ
SVETKE**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 20. april 2000 Leto X, št. 8

Božji grob

Na Vűzen rano tri Marije, / Ido z drągom mąsztyom k grobi. / Rávno da sze je denilo, / I szuncze je gori prisló. / Bougt hvála. / I Právijo, sto od groba odváló nam ette kamen? / Ino kak k nyemi pridejo, / kamen odváln najdejo. / Bougi hvála. / Vu te Grob notri idejo, / vu kom Angyela najdejo, szedécsega z dejszne sztráni, / oblecsenoga v beilom gvánti. / Bougi hvála. / Presztrasno k nyim Angyeo právi, / neboite sze vi Márie / Iscsete Krisztussa Profeita? / Ki je od mrtvi szláo gori? / Bougi hvála. / Právi v Galilejo itte / tam sze vam Jezus pokázse, / záttó Idite Poveite Petri i drugim veszélje. / Bougi hvála. / Zvelicstleo hvalimo te, / da szí gori szláo od mrtvi, / nyozszi moucs ino szilo vzéo, / nas szí na zszitek pripelo. / Bougi hvála. Amen.

Tau pesem je 1864-oga leta dojspisvo v svojo irko na Gore-njom Siniki Štefan Pinter, šteri je bil tistoga ipa biraav v vesi. Pesem je dosta bole stara, dojspisana je bila že v Martjanski pesmarici leta 1643. Na slovenski jezik go je nekaj dojbojro z latinskoga. Pesem so spejvali trge, muziko je napiso Joannes Spielenberger z varaša Lóce. Nautilne pa latinske reči v edne velke knige z dostimi drugimi pesmami vkúpispiso francískanski barat (menih) János Kájoni v vesi Csiksomolyó, na Erdelyskom. Zato se te knige imenujejo Kodeks Kájoni. Po cejli Sloveniji majo ka-

pejle božjega groba, štere skor tak vógleddajo, kak pravi Kristušov grob v Jeružalemi. V Jeružalemi, kauli bargá Kalvarija so v skalo pokopavali mrtve. Vsiški grob je emodprejti preklet, šteri je pelo v malo izo, sobo. V izi pri steni so iz skale vósklesali stolico, na šteroj je ležó pokojni. Takši je bil grob Jožefa Arimateje, v šteroga so Jezusa pokopali. Pred grobom je veuki, žmeten kraueu

kamen biu. Ta kamen so eške doizapečativali, kak leko štemo v evangeliu svetoga Mateja: „Gda je pa večer nastano, prišeo je eden bogat človek od Arimateje, po imeni Jožef, šteri je tudi vučuenik bio Jezušov. Té je šó k Pilátuš i prosó je telo Jezušovo. Teda je Pilátuš zapovedao, naj njemi prekd dajo telo. I vzevši Jožef telo, povio je ono v čisti prt. I položó je ono vu grob, šteroga je vózosekao vu pečini. I privdalo je k

dveram groba veliki kamen i odišeo je. Bila je pa tu Maria Magdalena i ona druga Maria, sedéce proti grobi. Na drugi den, šteri je po priprávlani na Vűzem, so pa vkúp prišli popovski poglavárje i farizeuše k Pilátuš govoreči: Gospod, na pamet nam je prišlo, ka je té zapelávec, gda je ešce živo, to pravo: Za tri dni goristanem. Zato dáj čuvati grob do tretjega dnéva; naj gder ne pridejo vučueniki njegovi i vkrádnejo njega i

kamni pa je sejdo angeu. Sveti Janez tadale pripoveduje, ka sta prišla Peter i Janez pa sta stáupila v grob. Najšla sta samo lijene. Kršćeniki so radi gorpoiskali Jezušov grob, zato je rimski cesar Hadrijan zakopo grob pa je postavó cerkev boginji Venus. Cesar Konstantin je tau cerkev porušó, pa je dau vóskopati, pa vósklesati iz skale Jezušov grob. Tak je vógleddo kak mala iza s kamna. V Jeružalem so prišli Perzijci pa mohamedamci, pa

povejo lűstvi: Gori je stano od mrtvih i bode slednja falinga hűjsa od prvejše. Veli njim Pilátuš: Máte strážó, ite, strážite, kak znáte. Oni pa idoci postavili so strážó k grobi i zapečatili so kamen.”

Sveti Mark pa je zapisó v svojom evangeliu, ka v nedelo zrankma so prišle ženske, pa kamen biu vkraj potáčan, na

so leta 1010 Jezušov grob, božji grob porušili. Na mesti toga so kisnej kršćeniki leko postavili edno kapelo. Tá so ojdli romarge z Éurope, pa so začeli v Éuropi po cerkvaj postavlati kapele božjega groba, sledik pa v vsikši farni cerkvi božji grob na velki četrtrek. V grob so najprve samo bože tejló (hostijo) dali, po tistom razpatké, na sleddnje pa kip mrtvega Kristuša.

V Sloveniji po varašaj odijo lidgé k božjemu grobi že od velkoga četrtka naprej. Mamice so svojim mlajšam vsikder obečavali, ka prej „gda Boug margé, dobiš lače, pa leko deš z menov na božji grob molit!” Na Dolenjskom so pred sveče postavlati krugle iz glažojne, v šteraj je bilo bejlo pa trno vino. V več mejstaj stogijo pri božjem grobi stražarge: ministranti ali podje z vesi. V Idriji so stali inda rudarge v svoji uniformi, po tistom pa fajbekerke. Na Stajerskom so takše farne cerkve, gde stražajo dekle v bejlom gvanti.

Božji grob so postavlati doma to. V Trsti, v Italiji so mlajši postavlati božje grobove po ulicaj ali pa so ga nosili od izde izde kak v adventi betlehem. Peneze so to dobivali za tau. V Škofji Loki so meli božji grob doma v velki omari, štera je naprej glažojno mejla. Znautra je biu oltar z monštranco, pauleg pa so stali angeli pa sodacke.

Marija Kozar

Evropa povezuje

Minister Boros v Sloveniji

Prihodnost čezmejnega sodelovanja

V okviru pridruženja Slovenije k Evropski uniji poteka jo v Sloveniji in Madžarski že nekaj let programi čezmejnega sodelovanja. Obema državama se pri nekaterih skupnih projektih pridružuje tudi Avstrija. Evropska unija in državi projekte tudi finančno podpirajo, letos pa morajo sodelujoči v programih čezmejnega sodelovanja pripraviti dokument, ki bo opredelil kratkoročne in srednjeročne ukrepe za financiranje v procesu oblikovanja skupnega socialno ekonomskega prostora v obmejnem območju. Ker gre za oblikovanje večletnega sodelovanja, Evropa pa predvsem namenja denar za projekte, ki so skupni območju na obeh straneh državne meje, sta se v Moravskih Toplicah pred nedavnim sestala državni sekretar slovenskega zunanega ministrstva dr. Rado Genorio in madžarskega ministrstva, nacionalni koordinator programov Phare, dr. Imre Boros.

Tako smo med drugim izvedeli, da so v pristopnem obdobju Slovenije in Madžarske k Evropski uniji na voljo trije finančni programi (Phare, ISPA, SAPARD), ki bodo skupaj s sredstvi državnih proračunov omogočali pospešeno izvajanje pristopne strategije, ki je vezana na tri osnovne prioritete. Te so: podpora institucionalni izgradnji, naložbe v skladnost s predpisi oziroma pravnim redom EU in naložbe v gospodarsko in socialno kohezijo. Minister Boros vidi gospodarske povezave Pomurja z madžarskima Železno in Zalsko županijo tudi v luči prihajajoče železniške proge, ki jo gradijo med Slovenijo in Madžarsko. Sam si je med obiskom v Sloveniji železniško traso tudi ogledal, v Moravskih Toplicah pa predstavil še projekte, ki jih bo Evropa podprla na madžarski strani. V njihovem okviru naj bi med drugim obnovili cesto do Monostra do Gornjega Senika, v načrtu je izboljšanje prometne in mejne povezave med Verico in Čepinci, del denarja pa naj bi namenili tudi za slovenski radijski program v Porabju. Čezmejno sodelovanje se bo nadaljevalo tudi na področju krajinskega parka Goričko-Örség-Raab in sklada za male projekte; v okviru programa Credo pa na področju kulturne poti med Muro in Rabo, na področju ustanovitve kulturno-umetniškega centra, obmejnega sodelovanja podjetnikov in tako imenovanega "Učenja za življenjsko uspešnost."

Sloveniji in Madžarski naj bi se v čezmejnem sodelovanju kmalu pridružila še Hrvaška, ki naj bi stopila na pota kandidatke za članico Evropske unije prihodnje leto. Slovenija se že pripravlja na sodelovanje, zato vzpostavlja institucije in zbira projekte, ki so zastavljeni prav tako kakor evropski programi.

Dejan Fujs

Spremljajte televizijsko oddajo **SLOVENSKI UTRINKI**

vsak drugi torek ob 13.00 na
1. programu madžarske televizije.
Naslednja oddaja bo v torek,
25. aprila 2000.

Ponovitev v soboto, 29. aprila,
ob 6.50, na 2. programu.

Združitev in razhajanja

SLS+SKD Slovenska ljudska stranka je ime, ki je odgovorno za trenutne politične razmere v Sloveniji. Nekateri jih označujejo za krizne, drugi kot nov začetek, tretji kot konec slovenske politične prihodnosti. Vsekakor je sobotna združitev (15. aprila 2000) dveh slovenskih strank SKD (Slovenski krščanski demokrati) in SLS (Slovenska ljudska stranka) v zadnjem obdobju državi prinesla več zapletov, kakor dobrega.

je, da je bila odločitev za državo slaba. Kot rešitev za izhod iz nastale krize je označil predčasne volitve.

Tudi predsednik republike Milan Kučan je povedal, da se strinja s pogledi, da bi bila najbolj zanesljiva pot v stabilne razmere, ki jih država najbolj nujno potrebuje, odločitev za čimprejšnje volitve. Po pogovorih s prvaki slovenskih strank in uglednimi slovenskimi osebnostmi, se je odločil, da parlamentu ne bo predlagal kandidata za mandatarja za sestavo prehodne vlade.

Podpis pod sliko: Predsednik združene stranke Franc Zagožen sprejema čestitke ob izvolitvi

Dogodki so se začeli kopičiti že v sredini marca, ko je stranka SLS napovedala prekinitev koalicije s stranko premiera Janeza Drnovška LDS, s tem pa tudi (na dan združitve z SKD) odhod desetih ministrov SLS iz vlade. Toda še preden bi jim ta poteza uspela, se je premier Drnovšek odločil, da ministre ljudske stranke razreši sam. Glasovanje državnih poslancev o razrešitvi ministrov je povezal tudi z glasovanjem o (ne)zaupnici njegovi vladi.

Na zasedanju, ki se bo vpisalo v arhive slovenskega parlamenta, je od 90 poslancev 31 glasovalo za razrešitev ministrov, 55 pa jih je bilo proti. Tako je padla že četrta slovenska vlada.

Za predčasne volitve

Premier Drnovšek je pričakoval takšen izid, saj je menil, da strankarski veljaki niso mogli skočiti iz svoje kože in svojih majhnih okvirjev. Prepričan

Nova stranka predlagala mandatarja

Ker pa poslovnik državnega zbora predvideva, da lahko kandidature za novega predsednika vlade predloži tudi poslanska skupina ali najmanj deset poslancev, so to priložnost po združitvenem kongresu strank SLS in SKD izkoristili poslanci Slovenske ljudske stranke. Za mandatarja prehodne vlade so predlagali 56-letnega Andreja Bajuka, ki je dolga leta preživel v tujini, nazadnje pa bil zaposlen pri Medameriški razvojni banki. Rok, v katerem mora parlament v skladu z ustavo v 30 dneh izvoliti novega premiera ali do sedanjemu predsedniku vlade pri ponovnem glasovanju izglasovati zaupnico, se izteče 8. maja. V nasprotnem primeru predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove, predčasne volitve. Zanje se zavzema tudi Združena lista

socialnih demokratov (ZLSD). Predsednik ZLSD Borut Pahor meni, da bi bilo iskanje novega mandatarja in oblikovanje nove začasne koalicije in vlade izguba časa in energije. Z izvedbo volitev se strinjajo tudi v upokojenski stranki DeSUS. Njihovi poslanci ne bodo podprli nobenega mandatarja prehodne vlade.

Sporazum z SDS

Predčasne volitve pa naj ne bi bile povsem po volji novi združeni stranki SLS+SKD Slovenska ljudska, ki se zavzema za večinski volilni sistem, saj bi bile predčasne volitve opravljane po sedaj veljavnem proporcionalnem sistemu. To se je dalo slišati tudi na združitvenem kongresu. Za združitve je glasovalo 498 delegatov, proti pa dva delegata. Za predsednika nove stranke so izvolili vodjo poslanske skupine nekdanje SLS Franca Zagožna, za podpredsednike pa predsednika nekdanje SKD Lojzeta Peterleta, predsednika nekdanje SLS Marjana Podobnika in Andreja Bajuka. Združitveni kongres je potrdil tudi ime združene stranke SLS+SKD Slovenska ljudska in sporazum o koaliciji med združeno stranko in stranko SDS, ki jo vodi Janez Janša.

Krščansko razumevanje človeka

Program združene stranke z imenom SLS+SKD Slovenska ljudska stranka napoveduje, da njeni člani pri političnem delovanju ne bodo izhajali iz koristi skupine in ne bodo postavljali v ospredje enega samega problema. "Osnove in usmeritev našega političnega delovanja so krščansko razumevanje človeka in iz njega izhajajoče vrednote svobode, solidarnosti in pravičnosti," je zapisano v uvodnem delu programa, ki zajema še naslednja področja: človekove pravice in država utemeljena na pravu in demokraciji, družina kot osnova družbe, socialno-tržni gospodarski sistem na prehodu v postindustrijsko družbo in Evropsko unijo, solstvo, znanost in razvoj človeških virov ter znanja in vstop v Evropsko unijo.

Dejan Fujs

GORSTANENJE

Pri iži je bilau dosta mlajšov. Pojbič je biu slab kak cepika, star komaj devet lejt, pa je don mogo titi k lúckim lidam slúžit.

Dúhovnik je betezastoga pojbiča ednok pri veronavuki vred djemau, ka zaka ne odi k meši. Mali „hlapec“ z veliko dúšo se je nej zbojo, liki je plebanoši nazaj oblisno: „Staukrat moj raj úšo v štalo kak v cerkev!“

Kak če bi grom vdaro, popi je cejla krv v glavo stekla, biu je kak kújani rak in pečani vrag, oči so se ma obiskale, kak če bi se po nebi vozo Eliaš, gomme z reverende so ma začnile dojpaukati... „Vidim, ka delata svetiva človeka, pri šteroma slúžim. Vsaki den letita k prečiščavanji kak dva svetnika z glortjo na glavi, doma pa sta kak dva peklenščka z orami, repom in pažloti.“

Eno paut je prišo k, njim „gospaud plebanoš. Samo tak na zliuk, ka je ranč nin blúzi nji odo, pa prej malo nut skauči k svojim svetim, vörnim dúšam. Pri iži je bila ranč velka rabuka. Gđa so zaglednili, što prihaja k njim, se je „svetnica“ skrila v iži po špompanek. Gđa je človek v črni reverendi in trdim bejlím golejrom nut stau po v ram, je sveti apostol na meki djauko kak malo dejte, vlaske so pa mu stali kak bagli po viheri... Mali hlapec je nika nej gučo, samo nemili gleda v gospauda.

V nedelo je dúhovnik vöspredgo, kakše maske, kakše laflíne majo ništarni lidgé na obrazaj. In na dúšaj. Dúhovnik se je žaurdjo, ka kak je prej njega „voplačo“ en vozgrivi pojbič, pa ranč nej med najbolje čednimi valon, kak ešče nikdar niškenej. Zdjaj prej že razmi, zaka dečko raj odi v štalo kak v cerkev. Mali hlapec je stau djenau pod predganco.

Sveti mauž in sveta žena sta se prej usakiš pondejlek sfadila. Cejli keđen sta nej gučala. Po sveti meši in svetom prečiščavanji v nedelo sta se vözmirila. V pondejlek sta se pá svadila. V nedelo po podigavanji znauva dobriva gratala. V pondejlek redna rabuka...

Ranč na začetki „slúžbe“ je šaula dala zvagati mlajše. Te je emo 32 kilogramov. Za tri lejta je prišo v špitale, tam so vage pá 32 kil pokazale. Na žmetni je spravlo (vkradno) kakšo „plus“ gesti, leži pa se je dovlejško do šnopsa, ka pa za zdravdje že itak betezastoga maloga fantiča nej bilau najbavše. Vodnek je mogo delati, zato se je leko „včtu“ s svojimi lagvimi očami samo pri petruli posvejtí, gđa je že truden biu. Pamet je nej stejla v glavo, samo skuze v oči. Mali hlapec je dvakrat ali trikrat vjušo domau, je pobegno iz svoje žalosti, depa mali so ga vsigdar zagnali nazaj. Hlapec si, in hlapec moreš ostati. Naslednje so mati doma to nej bili zadovolni, ka je mali za tri lejta tak prišo domau, kak je odošo. Samo en mali gvantec si je prislúžo.

Gđa so se podje, že po erični predgi o laflínaj, po nedelaj, gđa je sveta meša stala, šupkali vozejek pri cerkvi, in je dúhovnik včasik zbesnjeni prileto v š cerkve, so vsi batrivi dečki odleteli kak vrabli, gđa je kvoka comari, samo mali hlapec je ostau tam. Plebanoš se je njega nikdar nej dotečno. Druge je zbiu, če ji je zgrablo. Sledik na veronavuki ma je usakšo paut dau eno lejpo redečo djapko. Na skrúma. Samo njemi.

Francek Mukič

Vüzemske šege na Verici

81 lejt stara ženska, **Marica Makoš** so mi pripovedali, kak je tistoga reda na vüzem bilau, gđa so oni mali, mladi bili:

„Deca, mladina smo sploj težko čakali vüzem. Gđa je prišo velki keđen, te smo že na drugo nej mislili, kak baude v soboto. V tej dnevaj smo že pomaleg vkúp nape-lavali za eden velki ogenj valaun. Graubi tjúp vejki, drv smo na eden mali brejg vkúp nanosili, pa te, gđa je v cir-kvi konec bilau gorstane-nja, smo šli na brejg pa smo velki tjúp drv vužgali. Vese-lili smo se poleg ognja, po-pejvali smo pa škakali. Naj-večkrat je buma tak bilau, ka smo samo prauto zranka prišli domau. Smo se mujli, prejk naravnali, so nam spa-kivali korbac za sčanje, tak smo šli v Števanovce k ranoj meši. Ništarni so peš-ki, ništarni pa z biciklini šli k meši. Edno je gvúšno bi-lau, vsi smo se pasikli, sploj pa nazaj, zatok ka je vsakiš prvi sto domau prinesli sve-čanje. Ge sam tú z bicikli-nom odjla, depa tak naglo, ka sam cejle vse doj njala. Gđa so vidli, ka z menov več nikak si ne morejo gor dej-

vati, so vujšli naprej, pa so mi biciklin doj pustili. Prva liki bi išla domau, sam mo-gla pumpati. Depa pri Žu-linom križi sam je že zaojdl, pa sam je doj njala tú. Doma smo pa te zajtrik me-

nej bilau bogastvo, je vsepo-vsedik bila mesna župa, kokauš. Naši so meli takšo šego, ka so veliko, kusto cvrtino pekli v peči. Cvtina je bila iz 12 djaec, kusta, sploj žmana. Gđa smo pa obed zeli, te so naš oca naprej prinesli mačice, s sveča-nov vodaav so je poškopili pa so vsakšomi v roke dali štiri-krat telko, na kelko njit ma je trbelo titi. Gde smo meli pose-jeno, tam smo mogli na vsakiš tjtíjeo njive po-kekniti, Boga moliti pa edno mačico not pik-niti. Gđa smo s tejm zgotovili, te so zadve-čerka naš oca šli k križi, na

li. Šonko, kújene djaice, (h)ren, bejli krú. Pa gđa smo zajtrik zeli, znauvič smo se že pripravljali, pa smo šli k meši, stera se je v 10-oj vóri začnila. Po meši pa domau na obed. Na vüzem, kakoli je

začetki vesi, steri je že bio lepo okinčeni. Tam so moj oca z lidami slúžili edno večernico. Takšen je bio naš vüzem na Verici, gđa sam mlada bila.“

I. B.

Zasedal kuratorij Javnega sklada

V začetku aprila je zasedal kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem, da bi pregledal in odobril prošnje, ki so prispale v prvem tromesečju v zvezi z določeno tematiko na sklad.

1. Na temo *Otroške in mladinske kolonije, šolski izleti* je na sklad prispelo 897 prošenj. Za prošena vsota je znašala približno 240 milijonov forintov, sklad je odobril približno 36 milijonov.

2. Na temo *Tradicionalne in kulturne prireditve* je sklad prejel 1088 prošenj, zaprosena vsota je bila 293,5 milijonov forintov, sklad je odobril 48.700 tisoč forintov.

To so seveda podatki, ki veljajo za vseh 13 manjšin na Madžarskem. Slovenske samouprave, šole, organizacije in društva so na prvo temo vložile 11 prošenj, odobrenih je bilo 7. Gimnazija v Monoštru je za šolski

izlet slovenskih dijakov prejela 80.200 forintov, krajevna samouprava na Dolnjem Seniku za isti namen 50.000 forintov, vrtec na Gornjem Seniku za srečanje s pobratenim vrtcem 50.000, Osnovna šola in vrtec v Števanovcih 80.000 forintov za srečanje s prijateljsko šolo iz Slovenije ter 195.000 forintov za šolski izlet po Sloveniji, OŠ Ujhegyi Imre iz Mosonmagyaróváru za izlet v Porabje in Prekmurje 120.000 forintov, OŠ Gornji Senik za nastop šolskih skupin pri Slovincih v Budimpešti 200.000 forintov.

Za sofinanciranje tradicionalnih in kulturnih prireditev so Slovenci vložili 27 prošenj, kuratorij jih je finančno podprl 18, in sicer naslednje: Slovensko društvo v Budimpešti za nastop gledaliških skupin 50.000, za predstavitev porabske kuharice 80.000, Slovenska manjšinska samouprava na

Dolnjem Seniku za slovenski kulturni dan 90.000, Društvo porabskih slovenskih upokojencev za srečanje in za večer ljudskih pravljic in pripovedk 80.000, Slovenska manjšinska samouprava Verica-Ritkarovci za blagoslovitev prapora in grba 200.000, Manjšinska samouprava v Števanovcih za vaški dan 200.000, Kulturno društvo A. Pavel v Szombathelyu za predstavitev porabske kuharice 80.000, za nastop slovenskih skupin na festivalu Savaria 60.000, OŠ Števanovci za krožek za ohranjanje ljudskih običajev 29.500, Slovenska samouprava na Gornjem Seniku za obujanje pustnih in velikonočnih seg 110.000 forintov.

Ob dnevu manjšin 1. 2000 se bo priredila foto-razstava, sklad bo razpisal natečaj za udeležence, katerega rok je 1. september 1. 2000.

Ferenc Kranjec
član kuratorija

OD SLOVENIJE...

Slavnostna akademija ob 10. obletnici prvih demokratičnih volitev v Sloveniji

V Cankarjevem domu so 8. aprila pripravili osrednjo državno počastitev, slavnostno akademijo ob 10. obletnici prvih demokratičnih volitev v Sloveniji. Navzoče - slovesnosti so se med drugim udeležili predstavniki državnega vrha in neposredni akterji dogodkov pred desetimi leti - je najprej nagovoril predsednik državnega zbora Janez Podobnik, slavnostni govornik pa je bil prvi predsednik demokratično izvoljenega parlamenta in starosta slovenske demokracije France Bučar.

Slab imidž Slovenije poglavitni razlog za tuja vlaganja (krajše)

Vodilni slovenski direktorji in finančniki ocenjujejo, da bi hitrejšo gospodarsko rast ter ugodnejšo plačilno bilanco lahko dosegli tudi s pospešnimi tokovi tujih finančnih naložb in neposrednih tujih investicij v slovenskem gospodarstvu. Te pa so v zadnjem času tako upadle, da jih skoraj ni več, so opozorili na okrogli mizi na Gospodarski zbornici Slovenije. Slovenija pa je med vsemi tranzicijskimi državami na zadnjem mestu. Medtem ko so se na Poljskem v zadnjih šestih letih tuje neposredne investicije povečale za devetkrat, so se v Sloveniji le za trikrat. Finančniki so kritični glede slovenske politike, ki nima jasne strategije privabljanja tujega kapitala, kot glavni razlog za trenutno raven tujih vlaganj pa navajajo slabo podobo Slovenije v očeh tujih investitorjev.

Prve volitve v svet Kmetijsko-gozdarske zbornice

Skoraj leto dni po tem, ko so poslanci slovenskega parlamenta izglasovali zakon o kmetijsko-gozdarski zbornici, so kmetje, zadružniki in predstavniki kmetijskih podjetij izvolili svoje predstavnike v 78-člansko zbornico. Od 174.313 volilnih upravičencev - kmetov, lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov, ki so obvezni člani zbornice - je glasovalo približno ena četrtna oziroma nekaj prek 43.000 volilnih upravičencev. Najvišja volilna udeležba med skupno 13 volilnimi enotami je bila v Kočevju (40,40 odstotka), kjer je bilo sicer tudi najmanj volilnih upravičencev (3795), najnižja pa v Mariboru (14,57 odstotka).

Pismo iz Sobote

Mlajši, špilajte se nindri indri!

Gda smo mi vekši bili ške bole mali in smo ške nej meli telko lejt na plečaj, smo se trno radi špilali. Več je gnes nej nika ovak. Gnes se mlajši tō trno radi špilajo in kuman čakajo, gda se njim pokaže kakša prilika za tou njihovo veselje. Vōrvlíte mi, ka njim je tou veselje do špilaraja vrejndno dopistiti. Več vam že vōovadim, zakoj.

Poglente, pri nas v Sloveniji mamto te zadnji čas velki cirkus v našom parlamentu. Eden je bole čeden od drugoga, drugi je bole moudrer od tretjoga in tretji je bole pošteni od petoga, te peti vala več od ovih štirih, vsi te vkūper pa so vsi najvejši Slovenci. Na, vidite, tak zdaj tou vōvidi. Dapa tou je ške nej vse. K tomi je ške trbej kcuč dati druge reči. Zdjaj smo že eno deset lejt vcejlak naciščni, kak se tomi pravi, demokratični. Zato si teč čedni, moudri, pametni in pošteni dojavlejo vse greje v zadnji deseti lejtaj pa eske za dvajsti, tresti lejt nazaj. Pomali do si že eden drugomi naprej nosili, kak se je stoj v materi obrač in če je tou delo tak, kak se njemi šika. Rejsan, vse tou v našom parlamentu tak vōvidi, kak če bi se devetdeset mlajšov špilalo z dva milijona ludi. Dapa, ne smejm od mlajšov tak lagvo brodit, več pa so mlajši dostakrat čednejši kak pa te vekši. Mlajši se špilajo zato, ka njim je lipou, pa s tem nikomi nikše škode ne delajo, te vekši pa se špilajo s svojim lūdštvom, z njihovimi pjezami, z njihovimi žvčami, z njihovim zdravjom, pa z vsem, ka tou lūdštvom ma. Tak si brodim, ka se ne more vsikši človek ličiti nut v politiko. Če je gledam pa poslušam, kak se špilajo in kak kričijo eden na drugoga, si ne morem pomagati, ka si ne

bi brodo, ka njim nika v njihovom žitki fali. Gvūšno so se v mlēšeči lejtaj nej zadosta vōzašpilali. Vejn so njim njihove mame in očetovje nej dovolili, ka bi svojo mladost tak živel, ka se za mladoga človeka šika. In te zdaj mamto, ka mamto. Tisto, ka so nej mogli naprati pri peti lejtaj, zdaj delajo pri štirideseti lejtaj. Zato zdaj mate pred sebov dvouje: ali svojim mlajšom pistite, ka do se špilali in do zrasli v normalnoga človeka ali pa te ji vkraj tirali od špilaraja in te dobili človeka za ranč takšo politiko, od stere sam vam pripovedavo. Zato mi vōrvlíte, ka njim je tou veselje do špilaraja vrejndno dopistiti. Človek je sledi v zreli lejtaj normalen pa če že ške stoupiti nut v teč politične vode, te de ta politika tō normalna.

Vejm, vej, politika je nej glij najbolje normalna stvar na tom svejti, vej! Dapa, vseeno leko vsigdar vūpamo, ka se svejt obrne na boukse. In dokeč do špile, mo leko vūpali. Več moja tašča Regina, trno čedna ženska, tō vūpa na boukse čase in na boukši svejt. Čejle dneve sidi pred televizijo in gleda in poslušā, ka se te naši iz parlamenta majo za pogučati. Vsiški, steri kaj povej, se njoj povid. V njeni očaj je eden bole čeden od drugoga, drugi bole moudrer od tretjoga, tretji bole moudrer od štrtoga in tak tadale. Te, gda za tisti den zgotovijo svoje špilanje, na konci nika ne razmej od koga so se zgučavali. Ranč tak, kak so nej eden drugoga razmeli tisti na televiziji. Naše mlajše bar razmejmo, ka se špilajo.

Miki

Nika za smej ♣ Nika za smej ♣ Nika za smej

Šonka

Vūzem se približava, velki keden je. Gusti je sploj siguran (strogi) oča, nej samo na velki petek, na velko soboto tū ne pisti mesau gesti. Mali Gustek je tak za šonko, ka nika drugo ne misli, samo tau, gda de leko eden velki falat (kos) v vse zmazo. Gda je vido, ka so mati na velko soboto šonko že škujali, so ma sline tekle. Pito je oča: "Oča, leko bi eden mali falajček šonke zo?" Oča se pa zdrau pa ma pravo: "Nej. Nej sam ti pravo že staukrat?"

Mali Gustek si je cejlo mauč vkūp paubro pa etak pravo očej: "Pa te vi, oča? Zakoj ste vi točkar geli šonko? Ge sam vas vido, ranč ne tajite."

Stari Gusti pa: "Djo sam djo, depa ge sam nikoga nej pito."

Dober mauž

Mici sploj dobrega moža ma. Etognauk je tū v cerkev ūšo, si je poklekno pa je za ženo Boga moło. Etak: "Gospodin Baug, skrb mej na mojo ženo. Naj go ne boli zaub, naj boli name. Naj go ne boli žalodec, naj boli name. Naj si Baug vari ne vtrgne nogau, naj si go vtrgnem ge. Naj ne postane divica (vdova), naj baudem vdovec raj ge."

Gnesden

Karči pa Štejavk si etognauk malo pripovedata od gnešnji cajtov. Karči etak pravi: "Štejavk, vejš, ka je strašno? V našoj vesi ne najdeš deset pošteni ludi."

Štejavk pa: "Karči, Karči, ka pa tau gučiš. Kaj bi pa nej najšo." Pa začne štet etak: "Veja pa ti si eden, ge dva... Ti, Karči, mujs morajo vsi iz naše vesi biti!"

Rada bi knjiga bila

Kalman strašno rad šte, napona je not v knjigaj. Roza, njegva žena, pa tau vsebole žmetno trpi pa ma eden den etak pravi: "Kalman! Vejš, ka bi rada bila?" Kalman pa: "Ka pa?" Roza pa: "Knjiga bi rada bila, ka bi se te v me tū notzagledno pa pokopo."

"Draga moja Roza," pravi Kalman, "te pa bola bojo kolendar."

"Zakoj pa ranč kolendar," pita Roza.

Kalman pa: "Zatok, ka vsakšo leto leko drugoga kūpim."

Lagvi šejft

Kak je že toga reda šega, dosta ludi opre kakšo krčmau ali bauto. Herman je že tū sploj na tejm bio, ka de emo edno bauto pa njemi nišče nede zapovejdo. Pa je tak napravo, opro je bauto.

Cejli den v bauta sejdo, depa edna dūša je nej na njega oprla vrata. Že je ranč zaperati sto, gda je not v bauto staupe eden človek, je kūpo koperto pa vcuj papir. Pita, ka tau kelko košta. Herman pravi, ka 10 forintov. Of je vōdjau 50 forintov pa je nika nej nazaj proso. Večer domau pride Herman pa gda žena pita, kak je kaj ūšo šejft. Herman pa etak: "Kūpcov je nej bilau vejga Baug kelko, depa hasek je pa velki biu!"

I. Barber

Berite

PORABJE

Našim ljudam sam bila v Varaši "vratar"

Tak pred 40-50 letami je nam Slovencem, steri smo živeli po vasnicaj, ejkstra den biu, če smo šli v Varaš. Starci napona od toga gučijo, ka so ljudje največkrat samo na kakšo senje šli v Varaš, etakšoga reda so si pokupovali, ka njim je najbolje potrebno bilau. Kak je človek prišo do Varaša? Ali peški ali s kaulami ali pa z biciklinom, če ga je emo. S kaulami, z biciklinom so se največkrat tū nej pokisili (upali) not v center titi, pustili so biciklin nakrajma Varaša, če so meli goga, gde so ga leko not djali.

Sploj lejpe spomine mam iz Varaša, kakoli ka prilika, zakoj sam kak dejte po Varaši mogla ojditi, je buma žalostna bila. Pisali smo 1950. Tistoga reda je tak šlau, ka smo po vasnicaj zaman pripauvali žito, pšenico, krumpline ali kakoli, vse smo mogli na državo dojditi. Etak smo pa nistarna lejta - kak pavri - tak živeli, ka je pri rami skorok nigdar nej bilau krūja. Pa dobro vejmo, če človek nejma krūja, te leko kakoli ge, je lačen. Vejpa vsigdar samo na krū misli, šteroga nega. Etak smo pa mlajši bili not vstalani pa smo se skorok vsaki den rano zazrankoma, prva liki smo v šaulo šli, z biciklinom pelali v Varaš po edno kilo krūja. Več smo nej dobili, včasini eške telko nej. Gda je človek iz števanovske smeri v Varaš prišo, te je na pravo najoprvin bila edna hiša. Tam so živeli te že Majkova Marica - **Marija Makoš** - z Verice pa tam je bila naša prva postaja. Tam smo dojdali naše bicikline, pa te smo šli peški not v center po krū. Marica so nas vsigdar lepou sprejeli, pa so nam bicikline ta sklali. Tak sam vidla, ka so oni sami tū radi bili, če smo nesli kakši krū domau.

• **Marica, gda ste vi prišli v Varaš pa kak?**

"1947. leta sam se oženila v Slovensko ves. 1949. leta

sva z možom tau hišo kupila pa od tistoga mau sam tūj. Zdaj sam že sama, mauš mi je pred ednim letom mrau. Baugi hvala, mam kaulag sebe 3 mlajše tūj v Varaši, ednoga pa v Nemčiji."

Makošna tetica z vnukom

• **Spominjate se na tista lejta, gda smo vas telko dražili pa mautili?**

"Dobro se spominjam. Vsigdar sam rada bila, če je stokoli "naš" do nas prišo. Tak sam bila, kak eden "kapuš" (vratar). Nej samo vi, steri ste ojdli po krū, liki iz te štiri vesi - števanovec, Andovec, Verice, Ritkarovec - se je ja vsakši stavo pri meni. Bili so, steri so konje pa kaula pri nas pustili zatok, ka so je po Varaši nej mogli njati, če so kaj steli opraviti. Če so kaj steli spiti, so konje s kaulami tū njali. Na marofaj, po repi so nistarni ojdli pa so si sildje zaslužili, tisto so iz pajnaufa tū es zvozili pa odtoc so si te na drugi den ali gda so leko foringo sprajli,

domau vozili. Pomagala sam, če sam mogla. Večkrat je trbelo bicikline napumpati, etak sam pumpo napona pri rokaj mejla. Lūdje so radi bili, pa so mi lepau zavalili moje trūde. Nigdar ne

pozabim, ka sam iz Andovec gnauk dobila velko košaro nauvi krumpičov. Trnjaš so mi pripelali, s tejm so mi zavalili, ka so tūj meli sildje. Zvūn toga, ka je lepau bilau od nji, mi je sploj dobro spadnilo tū, vej pa malo deco sam mejla, pa tistoga reda je buma slabo šlau vsakšomi."

• **Vejm, ka ste z Verice rodjeni, od Majkovi. Mate štiri mlajše, stere ge žau ne poznam.**

"Rejsan sam iz Verice. Gvūšno si poznala moja očo. Oni so sploj bogaboječi človek bili. V vesi so oni vodili na prauško (na romanje) v Vasvár lūdi. Tak vej, ka so štiridesetkrat vodili ta lūdi. Ovak so pa oni bili te človek, steri so po staroj šegi mrtva-

com vōspejali. Tistoga reda so pri ramaj varostivali mrtvace. Nej so samo Boga molili, liki vō so njim popejali. Če je dejte bilau te tak, če je mladenec bio, te tak, staromi človeki pā ovak. Sploj mi je žau, ka sam od tisti dosti knjig nika nej občevala, ka so oni meli napisano. Oni so lejpo pisalo meli, pa so te knige - gda so več nej mogli - ta dali Nakamla Kariva, ka so te po tistim tisti človek vōpopejali mrtvacom.

Že sam tūj v Varaši bila, gda so našo držino, moja sestro pa njene tū na Alföld vōodpelali. Moj najstarejši sin se je tistoga reda napona na Verici zdržavo, pa gda so prišli po nji, oča so se nej njali ta pelati, z mojim sinom sta njigva doma ostala. Od drugi naši sam se pa ranč nej mogla posloviti, tak so je odpelali na nistarna lejta.

Moja deca? Rada sam, ka dobro deco mam. Eden tūj na našom funtoši ma nauvo ižo, dve čeri so tūj v Varaši, najstarejši sin je pa v Nemčiji, liki večkrat domau pride. Vidiš, naš ram je vse dau obnoviti, po cajti pride domau, pa te več nemo v rami sama. Mam vnuke tō, fejt je rada mam. Samo tau mi je žau, ka mi je mauš mrau. Skurok 52 lejt sva vkūp živela. V življenji, v držini je tej 52 lejt tū nej vse gladko bilau. Mejla sam bridke cajte tū, depa takšoga reda sam se oberaula k Baugi. Tak čūtim, da me je Baug, moja vera skauz pomogla težav."

• **Že več kak 50 lejt živeta v Varaši, pa nejmate priliko slovenski gučati vsakši den. Liki čūjem vas ka eške itak gladko gučite.**

"Človek svoj materin gezik ne more pozabiti. Istina, ka tak po veričkom gučim, depa edno rejč sam nej pozabila. Gda se z "našimi" lūdami srečam, v pameti nemam vgrski gučati. Tau je že tak."

I. Barber

... DO MADŽARSKE

Poplava grozi 260 naseljem

Reke na severovzhodu Madžarske grozijo 260 naseljem. Za obrambo (utrditev nasipov itd.) se porabi dnevno približno 400 milijonov forintov. Poleg tamkajšnjih prebivalcev in vojske delajo na nasipih tudi delavci podjetij za vodno gospodarstvo iz drugih koncev Madžarske, med drugim tudi iz Železne županije.

Kdo naj (ne) kandidira za državnega predsednika?

Stranka socialistov je opozorila, naj predsednik Kmečke stranke ne kandidira za predsednika države, kajti po njihovem mnenju dr. József Torgyán, ki je obenem tudi kmetijski minister, nima občutka za demokracijo. Kmečka stranka je ostro protestirala zoper izjavo Lászla Kovácsa, kajti meni, da je to grobo vmešavanje v njene interne zadeve.

Srečanje upokojencev

• 30. aprila ima svojo naslednjo prireditev Društvo porabskih slovenskih pensionistov. Srečanje v Slovenskem domu v Monoštru bodo posvetili ljudskim pravicam in pripovedkam. Člani iz raznih porabskih vasi se pripravljajo s pripovedovanjem ljudskega izročila iz svojih vasi.

Predsednik parlamentarne komisije v Monoštru

Predsednik parlamentarne komisije za zunanje zadeve dr. Szentiványi István se je 14. aprila v Monoštru v Slovenskem domu srečal s predstniki porabskih slovenskih samouprav in predstniki prekmurskih Madžarov.

Selitev

Obveščamo naše bralce, da bosta naše uredništvo in Zveza Slovencev od 25. aprila delovala v Slovenskem kulturno-informativnem centru (Monošter, Gardonyi G. u. 1.) Naše telefonske številke ostanejo nespremenjene.

Novi sadjari v Porabji

Največ sadja v Porabji je bilau med dvoma bojnama. Starejši šagau majo gučati, ka so telko djabok meli, da so je s kauli vozili nutra v Varaš na odajo. Še zdaj se vidi, ka je gnauk svejta dosta sadje moglo biti, zato ka se še sije drevje pa panjauvi vidijo. Zdaj, naprimer v Andovcaj, bi vsevkup edne kaula djabok nej mogli vkup-pobrat. Starci so tamrli pa z njimi vret drejvde tū. Delat je vsakši v Varaš ūšo v fabrike, doma pa z drejvdjami se niške nej spravlo. Pa je vrejdnō tū nej bilau. Zdaj tak vōgleda, ka se malo na baukše obrne. Lūstvo je goraprišlo, ka se s sadom bola vrejdnō spravlati kak s kravami.

V tej dnevaj se je dvejdzero djablau posadilo v Porabji. Pet družin si je tak zmislilo, ka sprobā sadjarstvo v Andovci, Števanovci, Ritkarovci pa na Gornjem Seniki. Velko pomauč so dobili, zato ka je biu eden tau cepik kŭplen iz natečaja Phare. Drūgi tau, štere so intenzivne sorte, je pa Državna slovenska samouprava kŭpila. Pri natečaju je svoj tau vsakši včijduj, ograjo je mogo kaulak zemle napraviti, zamlau zorati pa umetno gnojilo (mŭtrāgya) kŭpiti. Tau je koštalo več kak stau gezero fortintov. Stare sorte, ka so se s Phare pejnzejami kŭpile, so se v Porabji razdelile med tistimi, steri so se vzeli za tau, ka je posadijo pa do skrbeli zanje. Zatau, ka de te cepike Phare

kontroliro. Od začetka mau je strokovno Vlado Smodiš, sadjar iz Otovec, pomagō tem družinam. Kak je on pravo, tau

težko ūšo, po tistim pa je že šlau. Gda so prvo cepiko posadili, te je Vlado pravo, naj vsakši škir doladeja, ka do

Okoli iz so se sadile stare fajte djablane

je nej tašo delo, ka bi se človek tak naraudo, da bi tau znau. Tau se vse morajo navčiti. Pri tejm de on pomagō.

Vsakša družina je po petstau cepik dobila. Na začetki, gda se je začnō saditi, te so vsi vkŭper bili pa so se tak včili. Eden je koranje pa vejke obrezavo, kak je Vlado Smodiš kazo. Drūgi so kopali pa sadili. Sprvoga so cepike tak nosili kak kokošeče jajce. *"Če te tau tak delati, nikdar ne zgotauvite,"* je pravo Vlado. *"Z edno rokauv priમેs cepiko, z drugov pa motiko. Zamlau notra potegnaš v grabo, capiko malo goradola djenaš, poklačiš pa že gotovo!"* Prvi red je malo

enga pili, zato ka je tau njegva navada. Po tistim so že tau navado tak notra držali, ka so pri vsakšoj desetoj cepiki stanili pa malo pili. Dočas so končali, iz "navade" jim je ranč dojšlo. Dva dni se je dvejdzero cepik posadilo. Zdaj je že samo od vrejmēna odvisno vse. Dočas ka cepike koranje pistijo, se tej "navi sadjari" morajo navčiti, kak trbej obrezavati, škropti pa vse drugō... Prvo včenje je bilau 15. apriliša v Otovcaj. K.H.

Slovensko uredništvo pri MTV razpisuje prosto delovno mesto novinarja-urednika.

Pogoji: visokošolska izobrazba, aktivno znanje slovenskega jezika.

Kandidati naj pošljejo prijavo ter življenjepis do 30. aprila na naslov:

MTV Szombathelyi Körzeti Stúdiója
Szlovén Szerkesztőség
9700 Szombathely
Zanati u. 26.

Za naše gošče

Dobro vejn, ka vam tau že na mozgē dē, ka napona spominam "indašnje" caj-te. Pravico majo tisti, ki tak pravijo, ka je gnauk svejta bilau, ne more biti gnes. Tak je. Pa itak! Indašnje "modrost" bi si pa ja leko zamerkali. Najbole zatok, ka narava (természet) ne vej za moderni svejt. Narava ne pozna hejca. Preseneči nas leko vsakši den, sploj pa, če "fŭckamo" na njau. Vse tau mi je nej tak dugo na pamet prišlo. Zdaj, gda nega več snega, lŭdje najoprvin v goščaj kaj začnejo delati. Pri nas največ lŭdi ma gauščo (gozd). Dobra je gaušča zatau, ka si na zimau drva zosekamo, depa dobra je zatau tū, ka si tū pa tam malo pomoremo, odamo kakši lejs, kakša drva. Tau je vsigdar tak bilau, najbole zatok, ka je naša zemla nej mogla nas tadržati. Inda svejta je tau tak šlau, ka so pavri sploj poglednili, kakšo drevo doj svečejo, kakšen tau gaušče doj zosekajo na odajo. Pa te so pazili na tau tū, naj deci, vnukom nazaj zraste, se obrani ta vrednost. Tejm indašnjim lŭdam leko zavalimo, ka gnes leko "robimo" po naši goščaj. Ka de erbala naša deca, vnuki, pravnuki, s tejm se gnes nišče ne spravla. Ka je

nauvoga gnes po naši goščaj, vsi vejmo, samo se tak delamo, kak če bi se ja nika hŭdoga nej godilo.

Če gnesden z oprejtimi očami odimo po vasnicaj, vidimo, ka vsakši "vrag" nosi na plečaj, na biciklinaj, v autoji motorno žago. Če go ma eden pavar, steri gauščo tū ma, je vreda. Samo ka tau vidim, ka se po vasnicaj ranč tak, kak iz Varaša sipavajo takši lŭdje, steri so gauščo samo od zvŭna vidli, liki nosijo motorno žago, napona so v naši vasnicaj, pa zaničavajo gaušče, vrednost. 99 procentov ne pozna naravo, ne zna, ka na priliko eden baur - stero ga samo tak vōvrezjejo - kelko lejt raste. Oditi po naši goščaj je žalostno. Največ gaušč je "prazni", vrejdnost je vōvzeta, smetja, grmauvje raste pa je vse zapŭščeno. Starejše lŭdi, steri več ne morejo delati pa majo gošče, sploj vōpōnŭcajo tej, leko povejmo, "laufarge". Doj njim "bujajo" gauščo, nika njim lŭčijo, drugō pa hajde, v žepko. Cejle smetje tam njajo. Pa te smo ešče nej gučali od toga, ka delajo s potami, ka v gaušče pelajo.

Stoj bi zdaj leko pito, ka leko napravimo s tejm. Ja, dosta pa nika nej. Na ednoj strani plačŭjemo djagare, prej oni bi mogli vse kaj faličnoga na pamet vzeti. Mi sami bi prej tū leko bole skrb meli. Tau je sveta istina. Po spremembi sistema, po privatizaciji so pā takši lŭdje postali gospodarge, steri ranč tau ne znajo, stero je borovo pa stero rastovo. Eden cilj je pred njigvimi očami: hašek meti iz gaušče. Ka bau za 20 ali 30 lejt, tau nji več ne briga.

I. Barber

Po Porabji "mirajo" stare drejva

OTROŠKI

Kak sam vido svejt spod stola?

Prvo, ka se spominjam od svoji mladi lejt, je tou, ka sam se najraj špilo pod našim velikim stolom v künji. Tam sam se tak počüto, kak če bi tou bio moj mali ram, moj mali svejt, spod šteroga sam začo spoznavati velki svejt.

AVSTRALIJA

Za te dalejšnji svejt, za tou Avstralijsko sam oprvin čuo, gda je poštaš prineso eno vcejlak natično pismo, kak smo ji šegou meli dobivati. Gori na njem je bio fliger in štemplini so bili takši, ka sam ji pred tem nej vido. Oča ga je oupro in vcejlak veseli povedo moji mami, ka de k nam prišo njegvi brat Milan. Nigdar sam ške nej čuo, ka ma moj oča kakšoga brata Milana.

Ja, ja, se je veselilo moj oča, oprvin po petnajsti lejtjate de prišo domov iz Avstralije.

Na, tak sam te zvedo, ka zvün naše vesi pa sousemdnje vesi in ednoga varaša, geste ške Avstralija.

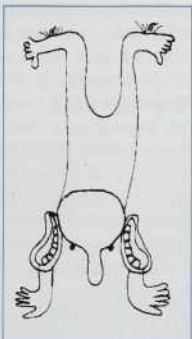
Je ta Avstralija dale od našoga varaša? sam pito mamo, stera je vsigdar mejla čas za moja pitanja.

Sin moj, Avstralija je čista na drugom kraji naše Zemle. Avstralija je trno daleč in tam čistak nači gučijo kak mi in tam živijo natične živali in tam, tam, tam, na, tam je vse nači kak pri nas.

Na, tak sam te pa doubou nouvo čunto za obejati. Kak si zdaj naj sploj brodim, kakša je ta Avstralija? Vej pa mi je mama od nje skur nika nej prajla. Samo tou, ka je vse vcejlak nači kak pa pri nas. In sam te brodo čistak po svoje. Pomejni: če mi ojdimo po nogaj, te tam v Avstralijski ojdijo po rokaj, če mi gučimo z lampami, te tam vejn gučijo z vujami, če mi čukamo, tak kak čukamo, te vejn uni čukajo na nous, če mamo mi lase na glavej, te majo v Avstralijski liji

MLAŠEČI

na podplataj, če se mi narodimo kak droubna deca, te se vejn tam narodijo kak stari lidge. Tak sam si brodo od te Avstralije in si jo v svojoj glavej napravo za vcejlak natično. Vej je pa moja mama tak prajla.

Oča pa mama sta čakala, gda pride tisti den, ka de nam prineso strica Milana. Čako sam ge to. Trno me je migalo, kak te zdaj vüvidi naš Milan. Minola sta dva tedna in oča se je vseu v auto in se odelpo po svoja brata. Za kiklom našoga rama sam čako vküper s sousemdovimi mlajšami, kak vcejlak natičen človek de se pripelo k nam.

In te sta se pripelala. Stoupo je vü iz autonata, ta naš človek na dve nogaj. Lase je emo na glavej, vüje to in gučo je z lampami in je lipou pozdravo mojo mamo: *Boug daj, Magda. Trno sam veseli, ka se pa vidimo, jo je ške küšno na obej lici.* Te se je stavo pri meni: *Ti si pa grüšno mali Erni? Velki si za svoji pejt lejt.* Ge sam ga pa gledlo z velikimi očami, kak če bi ga škeu pogesti. Gda sam prišo k sebi sam ga pito:

Stric Milan? Mo te leko gledlo, gda boš sou cukat?

Najbole od vsega se spounim, ka je mama nej vedla, kama naj gleda, oča pa je od nevoule pozabo v autoni vgasnoti posvejta. Strica Milana sam nigdar nej vido, kak un čuka. Od Avstralije pa sam zvedo v tistom enom meseci, kelko je bio pri nas, več, kak pa je šlo v mojo mlado glavou.

Miki

Ne zamudite priloznosti!

Občina Bovec in Zavod za slovensko izobraževanje Špeter organizirata Kulturno etnološki tabor - Trenta 2000, ki bo potekal v Trentu od 2. do 7. julija. V tabor pričakujejo tudi zamejske učence. Obvestilo o tem je Zveza Slovencev razposlala porabiskim osnovnim šolam in nižjim razredom gimnazijev v Monstru.

Kurdski basni

Ko je nekega dne lovec s svojim psom hodil po gozdu, je zagledal zajca. Lovce je ukazal psu, naj ulovi zajca. Pes je tekel in tekel, toda zajca ni mogel ujeti. "Kako to, da te ne ulovim?" vpraša zajca. "Ej, prijatelj, ti tečeš za svojega gospodarja, jaz pa za svoje življenje," mu odgovori zajec.

Nekoč sta pes in mačka našla košček okusnega sira. Kako bi si ga razdelila med seboj? Pojdiva do lisice, pravi pes, "ta je pametnejša od naju!" Pa prideta do lisice. "Poskusila vama bom pomagati," reče lisica in razlomi sir na

Bolyai nagrada 2000

KOTIČEK

2. april je bil zelo lep dan, ker sem bila v Budimpešti. S svojo nekdanjo učiteljico Eriko Glanz in z nekdanjo sošolko Kristino Nagy smo dobile vabilo na podelitev nagrade Bolyai. S Kristino sva uspešno sodelovali na državnem učnem tekmovanju za srednješolce (OKTV). Leta 1999 sva dobili od ministra za šolstvo Zoltána Pokornija nagrado.

V nedeljo, 2. aprila so pa predali Nagrado Bolyai 2000 v Kongresnem centru. Program je bil zelo zanimiv, začel se je ob 15. uri. Predavanja so se ukvarjala:

- z življenjem in poklicem matematika Jánosa Bolyaija,
- z njegovim vplivom na rodno deželo,
- z oživljanjem tradicije,
- s pomembnostjo civilne pobude,
- z velikimi znanstveniki (Einstein, Eötvös, Neumann, Erdős in Szentágotthai),
- z vlogo inteligence danes in
- z možnostmi mladim.

Slavnostni govor na podelitvi je imel ministrski predsednik Viktor Orbán. Nagrado Bolyai je Tamásu Frendu, ki je nevrobiolog predal predsednik države, Árpád Göncz. Na koncu smo dijaki dobili "popotnico" od Zoltána Pokornija, ministra za šolstvo. Na slovesnosti je bilo približno tisoč dijakov, tisti, ki so uspešno sodelovali iz določenega učnega predmeta na državnem srednješolskem tekmovanju.

Proslavi je sledil sprejem. Ob desetih smo prišli domov. Naslednji dan sem sicer težko šla v šolo, ampak doživljanje so bila močnejša kot utrujenost.

Za lepo potovanje se zahvaljujem Slovenski državni samoupravi na Gornjem Seniku.

Katalin Daniel

Pes in zajec

Pes, maček in lisica

dva dela. "Takole, tole je za vaju! Toda... Eden je večji od drugega," zamomlja lisica in medtem že naredi griljaj. Toda sedaj je večji drugi košček sira! Še enkrat ugrizne. Ugrizne še enkrat in še enkrat, dokler sirčka ne poje do konca. "Kaj pa midva?"

sta vsa zaskrbljena vprašala pes in mačka. "Oprostita mi, prijatelja," reče lisica, "pa le nisem bila dovolj pametna!"

KAUT

VÜZENEK - RAZVÜZ(D)ENEK

Vüzenek, kak vsi drugi naš svetki, je to pun simbolov. Šunka, hren, vrtanek, dajca... Vse tau se nese k svečanji v cejkari ali korbli. Šunka simbolizira Jezovo tejllo, cejli hren cveke, s šterimi so Jezoš na križ prebili, zribani hren Jezošove moke na križi, tisto, kak je krvavi paut potüu, vrtanek pomeni njegovo trnjovo krono, dajca Kristušovo gorstaneenje, redeče dajca (remenke) Jezošovo krv, korbeu njegov grob iz skale...

Gda je prej mrau Jezoš, pa je na tretji den gorstano, se je razneso glas, ka „Vučteu je goristano!“ Ena dekličina je to raznašala v vesi, ka je Jezoš krau, ki je mrau, je gor stano. V fortoki je mejla dajca. Te pa ji je en moški pravo: „Ne vör djem, ka je Jezoš pa živé, tau bi ti samo te dau valati, če bi ti dajca v tvojem fortoki redeče gratala...“ In so dajca v malom fortoki ajnplik redeče postale. Od tistoga mau na vüzenek farbamo remenke (redeče dajca).

Ednauk pred 30-40 leti je en porabski padar po Afriki odo in ma je velka vročina vendrak malo oškaučila, ka gda je domau prišo, je začno gučati, ka od zosoknivané šunke leko raka dobimo, un pa dobi za tau velko odkritje (felfe-dezés) Nobelovo nagrado. No, tisti vrazje v Stockholm so ma pečallina z Alfredom Nobelom eše itak nej poslali, un pa je od

tistoga cajta dosta-dosta porabske solknivane šunke podjo (dosta go je vktüpersproso od ljudi, ka naj bi lidam nej škaudilo, tau je

bila njegova čudodelna metoda), pa vala Baugi eše itak veselo živé. Ne vej, če te človek vej ali nej, kelko bole zdravi so „pršuti“, šunke, štere pripravljajo pri maurdji na Primorskem v Sloveniji, kak vidimo par žmani falatov na kejpi Dušana Mukiča. Té šunke ne solknivajo z dimom, liki sušijo s kak britva ostrim vihernim vötrom, šteromi pravijo „burja“. Ge sam si in da svejta tak mislo, ka té šunke tak sušijo kak kakše spaudnje lače ali plenice, vöprstrejte na drvo-tanki, ka naj se lepau sušijo, tačas ka je vucké pa tauvanski lidgé ne pokradnejo. (No, uni je to raj na paudi ali v fabriki sušijo...)

Gnauk sta prej Adam pa Eva to stela gvant parstérati pa sta nej mela kam. Te sta privia človeka skončala, ka naj Adam vöpotisne svoj trdi hren z dvej dajci. Eva pa je pauleg cuj potisnila rogovilo iz svoj dvej šunk. Pa rančzato, ka naj bi se konec hrena nej doj počušno, je

svojo rogovilo cuj k hreni potisnila.

Sunce je lepau sijalo, gnauk je samo priletela ena včela pa je Adama nut

v rit piknila. Prvi človek je naprej skočo od straja, tak ka je hren nut v rogovilo skočo (samo dvej redeči dajci so zvüna ostale). Evi se je tau trnok povidlo in pitala svojo vüzensko

Rebro, gda pa prileti kakša včela. Ali pa ovca. Stršen pa bi najbauksi biu, ka bi Adam na flaj-sni naprej pa nazaj migo s svojim trdim

hrenom (nej s kilarabo pa s kilavo Rabo!). Dvej vüzenski-zvünejšnji dajci in šunki pa bi veselo balancake za njim. V glavi pa bi se ma vrtüu vrtanek. Pa njej to. Kakše lepe moke bi tau bile?!

Kak vidimo iz toga, ka nas je več kak 6 milijard ljudi na zemli, je Eva gvüšno zadovolna bila, kak so Adama včele v rit pikale.

Francek Mukič

(Kokaut popejva drugičkrat...)

Kak ste že lani oktobra to leko šteli v naši novinaj, prišesnji (bodoči) Slovenski radio v Monoštri z dnevno enovörnim programom išče zunanje sodelavce (külsö munkatársakat), šteri bi bili pripravljani, ka bi po svoji redni službi, v svojem slobodnem cajti za honorar (ejkstra penaze) delali za radio. Potrebno je dobro znanje domačega in zadovoljivo znanje knjižnega slovenskega jezika, komunikativnost, tau, ka naj se radi pogovarjajo z lidami, naj imajo veselje do slovenske kulture, pripravljenost za včénjé. Interesenti, tisti, štere tau briga, naj se skem prva zglasijo na telefoni Slovenske zveze (94/380-767), po elektronski pošti Uredništva Porabje (porabje@mail.datanet.hu), pismeno (9970-Monošter-Szentgotthárd, pp. 77) ali naj pridejo v Varaš na Zvezo osebno.

Kak bi naj takše delo vögladalo, ka bi trbelo delati, kakšne so druge možnosti, o tem bi imeli en pogovor, eno pogučavanje v soboto, 6. maja 2000 zadvečarka v 16. vöri v Slovenskom domi v Monoštri (Gárdonyijeva ulica 1.).

Vüpamo se, ka gda de kokaut spejvo tretjičkrat, tisto de se te že čülo iz Slovenskega radiona v Monoštri to.

Iz künje naši babic

Vüzenski réteš

50 dkg mele, 12 dkg cukra, 25 dkg pracukra, 15 dkg margarine, 4 dajec, pau žlice soli, 3 dkg drože, 2,5 dl mlejka, 15 dkg rozin, lopinje i sok edne limone, kompot od višnje.

Vüzenski reteš pečemo v gausanci (özgerinc). Gausanco namažemo z meki margarinom i posipamo z melo. V edno sklejo dejemo melo, drože (štere smo v cukranj mlejki dali gorprileteti) sau, cukr, limono, rozine, jajce, topeu margarin. Tak dugo mejsimo, ka de testau penasto. Malo mlejka leko eške cuvlegemo, ka bole meko bau. Po tistom njamo 20 minut počivati. V gausanco damo do trifartale, ka se malo eške gene. Gda je spečeno, njamo v gausanci, aj se vörasladi. Pracuker, žlico limoninega soka, 4 žlice vrauče vodé vküpzmješamo pa na reteše vlegemo. S kompotom vöokinčamo.

Hilda Čabai

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrték

Glavna in odgovorna urednica
Mariljana Südik

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Deák Ferenc út 17,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu

Task:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murška Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

